

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDEVARVET

N:r 50: 1929

Klasslagar eller samhällslagar? ledande artikel.

*

Redaktionssekreteraren i Norges Kvinder, Birgit Nissen, ger i artikeln om Avrustningstanken i Norge en översikt över de olika partiernas ställning, de olika riktningar och den stämning omkring den aktuella frågan som gör sig gällande i Norge just nu.

*

Skandinaviska diskussioner talar för sig själv.

*

I Moderskapets natt-sida återger Tidevarvet ett utförligt utdrag ur advokat Hugo Lindbergs föredrag om Fosterfördrivningen ur medicinsk och rättslig synpunkt. Detta hölls som andra inledningsanförande vid föreningen Laboremus offentliga diskussion i Upsala där professor Johan Almkvist var förste inledare.

*

En övervägande del av vår litteratursida ägnas denna vecka den finska, nya litteraturen. John Landqvists bok om Svensk litteratur i Finland anmäles av Elsa Wilkens. I anslutning till denna artikel ges en kort översikt av Jarl Hemmers diktning samt återges en av hans dikter, I en stuga vid kusten, ur diktsamlingen Helg, som i år utkommit på Holger Schildts förlag. Ytterligare en representant för finsk diktning, Edith Södergran, är företrädd av den ursamlingen Min lyra (dikter i urval) hämtade dikten, Smärtan.

*

Ellen Hagens bok om Prinsessan Eugenie anmäles av Elin Wägner.

*

I förra numret av Tidevarvet hade insmugit sig ett missvisande ombytningsfel: där stod Dan Andersson som författare till Rittorneller. Författaren är Karl Asplund.

*

Våra postprenumeranter torde observera medföljande formulär till prenumeration, som benäget torde verkställas i god tid, så att intet avbrott i postförsändelser måtte ske.

DIVINIA-HALLEN
BEGRÄVNINGSBYRÅ. FABRIK.
Stor sortering kistor. Låga priser
Humlegårdsgat. 25. Tel. 70 2575.
Svenska Eldbegängelsefören. ombud.

Svenska Eldbegängelseföreningens expedition
Sthlms Eldbegängelsebyrå
Sveavägen 25, 2 tr. hiss Stockholm
Öppen 10-4, lördags- o. helgdagsaftnar 10-2
Tel. Norr 2200 för eldbegängelser
> Norr 2280 > medlemsanmälan
Avgift 10 kr. en gång för alla, för begravningsförsäkrad 5 kr.
Krematorier i Stockholm, Göteborg, Örebro och Hälsingborg.

Inför år 1930

Lampan med dess låga på ett presentkort för 1930 vill erinra våra läsare om att årsväxlingen också utom mycket annat betyder ett nytt år för Tidevarvet. Lampan erinrar om att den tid nu är inne, då vår prenumerantkrets måste företaga sig att försäkra sig tidningen för nästa år. Vi våga tro att våra prenumeranter nu veta, att de ha oss på post, där tidens brännande frågor diskuteras och veta vår hållning. Vi hoppas att vi också så snart som möjligt få bekräftelse på att vi ha våra prenumeranter tillbaka på våra prenumerantlistor. Genom de utsända girolapparna har åtgärden att prenumerera förenklats och förbilligats så långt det är oss möjligt.

Tidningen kostar även för nästa år 6 kronor. Den som prenumererar redan i december får om så önskas decemburnumren gratis.

Vi ha under det gångna året fått mottaga många bevis på vänskap och uppskattning från prenumeranternas sida. Detta ger oss mod att erinra om, att de inte kunna göra oss en större glädje än att dra in nya prenumeranter i kretsen kring Tidevarvet. Ett lämpligt tillfälle erbjuder sig vid julklappsgivandet. Glöm inte bort detsamma. Rekvirera presentkort och insänd samtidigt för tidsvinande de sex kronorna och tydligt namn och adress på den eller de som skola begåvas med Tidevarvet.

Stora frågor avgöras under år 1930, det kan man redan nu förutsäga.

Lösdrivarproblemet i en eller annan form kommer troligen att föreläggas riksdagen. Här står en kamp, en principstrid, där Tidevarvet fortfarande kommer att hävda sin ståndpunkt.

Det är också troligt, ehuru inte säkert, att moderskapskyddet blir riksdagsfråga i år. I varje fall blir denna viktiga sak, som nu skall ut på remissvandringens törnestig, brännande aktu-

ell under det kommande året. De som vilja följa och delta i striden för moderskapskydd kunna följa den i Tidevarvet.

Jordfrågan med dess kompletent tullfrågan blir den allt överskuggande storpolitiska

TIDEVARVET

1930

Presentkort

Rekvireras på expeditionen

Slussplan 1-3 Stockholm

Telefon N. 282 43

frågan under nästa år. Tidevarvet har sedan sin första början kämpat för nödvändigheten att gå till botten med jordfrågan. Det har icke gjorts och krisen är nu här. Våra läsare som ha intresse för denna fråga, denna reformernas reform, böra ta del av den självständiga ståndpunkt som uttryckes i Tidevarvets programmatiska och kritiska artiklar i denna fråga.

1930 är vidare det år då den första officiella paneuropeiska

konferensen kommer att utlysas. Säkerligen blir det ett betydelsefullt år, ett år under vilket frågan om Sveriges utrike politiska ställningstagande kommer oss nära in på livet. Hela frågeställningen förvandlas från frågan om den svenska neutraliteten och dess svenska försvar till frågan om Sveriges ställning i Skandinavien, i Europa, i Nationernas förbund. Det gäller hur långt vi skola gå in för den solidaritetspolitik som börjar ta fasta former, det gäller om den skandinaviska ödesgemenskapen skall uttrycka sig i gemensam försvars- eller freds- och avrustningspolitik.

Tidevarvet har i dessa frågor en fredsaktivistisk linje. I den mån tidningen har sina läsare med sig här, tro vi att de skola vara angelägna att sluta upp kring dess åskådning och att hjälpa oss att föra ut den så mycket som möjligt. Tiden aktualiserar för var dag alltmera de frågor vi togo upp redan för sex år sedan: Avrustning, Paneuropa, den vapenlösa kampen, rasförsoning. Vi tro att de som vilja följa med dessa frågor i deras snabba mognad fram till avgörande böra se vad Tidevarvet har att säga här-om.

*

En stor tilldragelse i Sverige utanför den politiska sfären men i nära samband med den sociala är Stockholmsutställningen. Även här gäller det lösningen av ett socialt problem. Tidevarvet inleder på nyåret en rad artiklar om densamma med en översikt av utställningens idé och konturerna av dess förverkligande.

För att kunna göra vårt bästa av vår krävande uppgift under nästa år behöver tidningens ledning hjälp, stöd och intresse av sina läsare.

Inspirera oss och vi skola inspirera Eder!

Avrustningstanken i Norge

Av BIRGIT NISSEN

Avrustningstanken har været sterkt oppe i Norge i de sidste år, den har likesom bare været behandlet, dröftat på en egen uvirkelig och negativ måte. Det har ikke lykkes os å gjøre saken aktuel i norsk politik på samme måte som kampen for avrustning og nedskjæring av militærbudgettet har været i forgrunnen i dansk og svensk politik under socialdemokratisk ledelse periodevis efter verdenskrigen.

Grunnen til den nævnte situation i Norge er vel først og fremst den, at det parti som har tat avrustningen på sit program har været så vidt sterkt inbyrdes stridende i de sidste 15 år, at partiet naturlig har veget tilbage for å

ta regjeringensansvaret, og da arbeiderpartiet efter utfoldet av vårt sidste stortingsvalg 1927 blev tvunget til å danne regjering blev det en 14 dages fornøielse: Den første norske arbeiderregjering blev styret ved venstres hjelp allerede på sin erklæring. Men blant de propositioner arbeiderregjeringen fik tid til å senne ut over Stortinget var der også en som krævet at folkets representanter skulle ta standpunkt til i det minste nedsettelsen av en kommisjon til utredning av spørsmålet om full avvebning i Norge.

I år er der utkommet en liten brochure av arbeiderregjeringens forsvarsminister Fr. Monsen med

titel: »Sannheten om militærvæsendet.»

Unner titelen »Stortinget nektet en utredning av avvebningsspørsmålet» lyder det i et avsnit: »Den første norske arbeiderregjering foreslo for stortinget at det skulle opnevne en kommisjon på 7 medlemmer til å utrede spørsmålet om hel avvikling av vort militære forsvær og oprettelse av ett ikke militært opsyn ved vore grenser så vel i fred som i tilfelle av krig mellem andre land. Ved hjelp av en slik kommisjon vilde det la sig gjøre å få en allsidig belysning av alle de spørsmål, som har noget å si ved denne saks gjennomførelse, således at vi med full over-

(Forts. å sid. 6.)

Ett lösdrivar-drama

Lösdrivarna, framför allt de kvinnliga, ta för sig en oproportionerligt stor del av det intresse en enskild individ under sin korta och fullproppade tillvaro kan hinna egna sin nasta och hennes själ. Lat mig tala om en hemlighet. Vi ha egentligen mycket få lösdrivarskor som förtjäna namnet. Andra ha de sysselsatt kommitéer, möten, stausuker, psykiatiker, dermatologer, socialarbetare, räddnings-nem, sjukhus, press, präster, sattare, tryckare, riksdag, och fantasi i årtionden.

Den tränger vanligen icke längre in än i fettat, inte ens när den tar form av ett Petrenskt betänkande. Men Tolvskillingsoveran driver den kittlande nära hjärtat.

Tolvskillingsoveran på Komediteatern är emellertid ett verkligt lösdrivardrama med diktens svikt i sig. Därför ger det den stora samhällsatirens belysning över problemet. Man förstår att det irraga om lösdrivarna lika litet hänger på antalet individer som det irraga om kokinet hänger på antalet kilon. Dessa figurer, få eller många, utgöra ett eggande, farligt, på något vis ogripbart gift i samhällskroppen.

Som kontrast och avslöjare, som nävis och besvärlig frägar, som utstött och lockad, som fördarvare och fördärvad, i sin undergång och död är lösdrivaren en tagg i samhällets sida.

Tolvskillingsoveran, skapad på 1700-talet, tidsbunden såsom angrepp på samhällsförhållanden och människor i den tidens England, råkade få Jonatan Swifts förfärliga anda inbläst i sig, och är därför när den nu framföres i moderniserad form ett det våldsammaste, brutalaste, grymmaeste satiriska angrepp som vårt goda samhälle på länge fått täla. Tollers »Hoppla wir leben» icke undantagen. Det är den fränt samhällskritiska kommunismen som lånar de sociala elementens tungor för att utmana det bestående samhället. Det är lösdrivaren som talar, men bolsjeviken sufflerar: är ni bättre än vi? Ni som så bra uthärda vårt elände? Ni som vi måste krusa för, lustigt ljuga för, variera och brodera för, om ni skola bevakas att ge den slant vi behöva för att icke gå under? Ni som köpa er fri med en slant i en mössa, ni som ostört leva ert behagliga, högst gagnande liv, ni som rannsaka och döma, innan ni ger oss det bröd som är fundamentet för all moral. Ni som samlas i stora hyeenfloccar kring vår skam och vår avrättning, ni som besöka oss om natten och lagstifta mot oss om dagen!

Ni som skilja på »sedeslost leverne av samhällsskadlig art» och det som ni icke blygs att anse förlåtligt och ostraffligt. Hur mycket av oss finns i er, av er i oss?

Sådant är samhällsupplösande, åsiktsupplösande och farligt. Det är paradoxalt att professor Böök blivit så betagen av det. Man behöver egentligen icke säga mer för dess tjustring. Livet är fullt av irrationella moment. Daniels Defoes hjältinna mästartjув Molly — en värdig pendang till förbrytarkungen Mac-Heath i Tolvskillingsoveran — är tju-sigare än Robinson Crusoe. Det är också förfärligt och obegripligt men sant.

Tolvskillingsoveran heter så därför att biljetterna egentligen skulle kosta 25 öre. Nu kosta de 8 kronor, och det är gott det går ihop ändå för Eklund med de få platserna och de många aktörerna. Den borde haft större scen, större resurser, så hade den gjort större effekt och nått längre. Den kunde ha blivit en dramatisk mottats till Remarque.

Emellertid äro därför de att klandra som försutto tillfället, medan det är Komediteaterns förtjänst att den vågade sig på uppgiften. Jag har inga möjligheter till jämförelse mellan London och Berlin, men för mig blev uppförandet på Komediteatern en händelse. Först efter den kunde jag av hjärtat fatta lösdrivarresoluktionen från Tidevarvet nummer 48, Devinez.

konsum

föreningen för lägre levnadskostnader

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1-3, 2 tr., Stockholm

UTGIVARE

Ada Nilsson.

REDAKTIONSKOMMITTÉ

Elin Wägner,
Elisabeth Tamm,
Honorine Hermelin.

REDAKTIONSSSEKRETERARE

Carin Hermelin.
Mottagningstid 10-12.
Telefon Norr 4842.

EXPEDITION:

Telefon Norr 28243.
Kontorstid kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m.
Postgäro 1544

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 6.—, halvår kr. 3:50,
kvartal kr. 2.— Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

1 text 20 öre
per millimeter.
Textsida eller särskilt begärd plats 25 öre

Stockholm 1929
Wahlstedts Tryckeri Aktiebolag
Storgatan 22

CLARTÉ

Tidskrift för socialistisk kultur.
Redaktion: förf. Bertil Almqvist, fil. kand.
Leif Björk, fil. stud. Mauritz Konow,
förf. Karin Boye, amanuens Alf Johansson.

Utkommer med 12 nummer per år.
— Prenumerationsavg. för helt år kr. 3,
3, för halvår 1:50. Lösnummer 25 öre.

Adr.: Clarté, Box 443, Stockholm.
Postgirokonton 2873.

Hörs Stilton i stenkrus

för finsmakare
i

Ph. Engfeldts Smöraffär

2 ÖSTERMALMSTORG 2
Tel. 70383 Norr 8066

Olga Elmdahl

Modemagasin
Kungsgatan 53. Tel. 10851
STOCKHOLM.

Gör ett besök i

Söders populäraste bageri

BAGARSTUGAN

Folkungagatan 65 Hornsgatan 37

ALMA AXELSSONS
Förlossningshem,

Linnégatan 19, mottager inackord. även
för längre tid. Tryggt o. ogen. våreok
Tel. 778 24

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Herkulesgatan 14. Tel. 7575-7576.
f. d. Lia Vattugatan.
STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten,
förvaltningsuppdrag.
Även skriftliga förfrågningar.

Westerstahl, O.

& Branting-W., Sonja.

Led. av Sveriges Advokatsamfund
Vasagatan 4. Tel. 11218

TANDLÄKARE

Tandläkare

Gustaf Backelin,

Strandvägen 1, 2 tr.

Medlem av Sthlms Tandläkareförening

Rådfrågningsstid kl. 12-1

eller efter Telef. anmälan 74824.

Tandläkare

Inga Forssberg

Medlem av Sthlms Tandläkareförening

Folkungagatan 50, 1 tr. (Götgatspalatset)

Mottagningstid: Vardagar 10-12

f. m. och 7-8 e. m. Annan tid enl.
överenskommelse per tel. s. 1324.

Tandläkare

Konrad Granér

(Med. av Sthlms Tandläkareförening.)

S:t Eriksgatan 40 III, hiss.

Mottagning efter överenskommelse

pr tel. Kungsh. 341 97.

Tandläkare

Emil Hjertstedt

Sibyllegat. 23, 2tr. (vid Östermalmstorg)

Mottagning efter överenskommelse

pr tel. ö. 91 91.

Tandläkare

Harry Weinberg

Drottninggatan 71 A. II tr.

Mottagn.: Månd, Onsd, Fred, Lörd.

11-1. Tisd, Torsd, 4-7. Tel, N,

75 51.

Klasslagar eller
Samhällslagar?

Till de viktiga sociala frågor,
som vänta på ett avgörande hör
lösdrivarlag. Utsedda sakkun-
niga fingo i uppdrag att ut-
arbeta ett lagförslag och över
detta uttala myndigheterna
sina omdömen. Man nagelfar de-
taljerna, som utan tvivel äro av
stor betydelse. Men allra viktigast
är dock själva principfrågan: lös-
drivarlag eller icke. Därom bor-
de diskussionen först handla. Sve-
rige hör till de få länder, som
ha en särskild lösdrivarlag, för öv-
rigt finns det endast i Finland,
Belgien och några kantonen i
Schweiz. Vår tid har en del utslag
av s. k. humanitet. Den kallar
fattigårdar för hemgårdar och ta-
lar om obemedlade och mindre be-
medlade istället för fattiga. På
samma sätt med lösdrivarlag,
när man sätter folk inom lås och
bom för någon förbrytelse, som
de inte begått, men kunde kom-
ma att begå, kallar man det
tvångsarbetsanstalt istället för fän-
gelse. Det är gott och väl, men
medför ingen förändring. Den
kommer först, när man går in
för en ny princip och tar conse-
kvenserna därav. Konsekvenserna
av lösdrivarlagens borttagande
blir, som i en resolution emot
det nya förslaget betonats, ett vid-
gat socialt arbete, dels inom spe-
ciallagstiftningens område, dels —
och framför allt — förebyggande
åtgärder, uppfostran. Det förutsät-
ter också produktivt arbete åt de
arbetslösa. Att inskränka sig till
vissa straffbestämmelser är en be-
kvämare väg, men den går ej till
roten av det onda och kan inte
åstadkomma någon förbättring.

Lösdrivarlag väcker inte nå-
got vidare stort intresse, många
kanske inte ens ha reda på den.
Men vi ska komma ihåg, att den
inte endast berör de oförvällat el-
ler självförvällat olyckliga, som äro
hemfallna under den. I lösningen
av den frågan ligger vår uppfatt-
ning om hela samhällssystemet.
Klasslagar eller samhällslagar?
Särställning åt en viss art av
missförhållanden, vilkas berättig-
ande därigenom stadfästes, eller
ett fördjupat socialt och moraliskt
ansvar? Vad välja vi!

RUNAS

efterlämnade arbeten

Släktarvet

Häft. 3: 75, inb. 5: 50

har redan utgått i
mer än 12000 ex.

A. V. Carlsons förlag

Skandinaviska diskussioner

I Danmark utspelas som vi ve-
ta för närvarande en stor och
märklig kamp. Om vi undantaga
Faraó Achnaton i Egypten före
Mose tid så är Kristian X den förste regent
i ett suveränt land som betänker sig
på att frivilligt avrusta,
frivilligt lägga ner det
medel till att hävda sin självstän-
dighet som av evighet, så länge
jorden stått ansett det förnämsta
och som oundgängligt.

Det är förstas inte Kristian som
hittat på detta. Det är regerings-
koalitionen av socialdemokrater
och radikala venstre som på nytt
framfört ett avrustningsförslag för
danska riksdagen. Det går så att
saga ut på att göra Danmarks
här till en civil ordningsmakt utan
militär stil eller militära uppgif-
ter, en utvidgad polismakt, ej mer.

Förslaget har haft sin första
prövning i Folketinget — andra
kammaren —, varvid det visat sig
att de konservativa och venstre
stå bestämt emot det utan överlö-
pare, utan kompromisserbjudan-
den. Nu är förslaget emellertid
under utskottsprövning, och man
kan naturligtvis ej härifrån på
rak arm förutsäga vad som skall
komma av detta utskottsarbete, ty
politikens vägar äro underliga.

Emellertid är icke danska riks-
dagen den enda valplats där
kampen om Danmarks avrust-
ningspolitik föres.

Ett ögonblick under tionde för-
bundsmötet i Geneve var Natio-
nernas förbunds församling val-
platsen. Professor Segerstedt har
varit nere i Köpenhamn och eg-
gat till motstånd. Förra fredagen
gav danska avrustningen anled-
ning till en diskussion i Lund
anordnad av Clarté, och i söndags
hade Nationella ungdomsförbun-
det i Stockholm yppigt dekore-
rat Konserthusets stora sal och in-
bjudit till inter-skandinaviskt för-
svarsöfverläggning med ledaren av de dan-
ska konservativa riksdagsparti
Christmas Möller som förste ta-
lare.

Redaktör Sven Backlund tala-
lade i Lund och utvecklade sin
kända plan att de nordiska län-
derna borde nedrusta efter den
norm som sattes av ententen ge-
nom Tysklands avrustning. Tysk-
land får nu ha en yrkesarmé på
100,000 man, men ingen värn-
plikt och ingen luftflotta. Om Nor-
den proportionsvis pressade ner
sina militära anstalter till denna
standard, då skulle vi ha en oan-
gräplig position i Nationernas för-
bund och genom vår handling bli
en ständig eggelse till de folk som
avväpnade Tyskland att uppfylla
sitt löfte att nedrusta. Inför detta
förslag som står i en viss mots-
sats till det danska avrustnings-
förslaget, undrar man bara hur
en dansk avrustning efter tyska
normen skulle ställa sig i förhål-
lande till det nu framlagda dan-
ska förslaget. Kanske bleve det
än radikalare! Vidare: Hur myc-
ket skulle det lämnas kvar av
den svenska krigsberedskapen, om
vi inrättade oss efter tyska pro-
portioner? Enligt officiella siffror
använder Tyskland per person
hälften så mycket för militära än-
dämål som vi.

En dansk talare, en f. d. riks-
dagsman, gjorde ett försök till att
dra upp en gräns mellan det neu-
tralitetsförsvaret som underskriften
på en neutralitetstraktat förplik-
tar till, och det som man ej kan
begära eller tänka att en liten neu-
tral stat skall kosta på sig. Det
var ganska subtilt och svårför-
ståeligt åtminstone i referatet,
men tycktes gå ut på att ett litet
angrepp måste avvärjas med va-
pen, ett stort angrepp mötas med
protest, eventuellt med passivt mot-
stånd. Hans mening var att dan-
ska regeringens förslag inte rik-
tigt räckte till för neutralitetsför-
svaret sådant han fattade det och
borde ökas på. Här var alltså
en röst för kompromiss i danska
avrustningsfrågan, en röst som
från svensk botten talade till dan-
ska riksdagen.

Talaren hade den förtjänsten att
avлива försvarsskandinavismen,
som han ansåg dömd att brista
i första kritiska situation.

Gemensam skandinavisk folk-
förbundspolitik som en möjlighet,
skandinavisk avrustningspolitik
som en framtidssak, det var fa-
citet av mötet i Lund.

Mötet i Stockholm hade själv-
fallet en annan karaktär.

Vad som hände var väl när-
mast att danske högerledaren
Christmas Möller genom svensk
regi fick ett svenskt forum och ett
svenskt stöd för sin kamp mot danska regeringens
avrustningsförslag. Danmarks av-
rustning skulle försämlra Sveriges
militärpolitiska läge. Därför angår
det Sverige. Det är Danmarks
skandinaviska plikt att hålla ett
effektivt neutralitetsförsvaret. De
skandinaviska länderna böra sam-
arbeta i försvarsfrågan och först
och främst i gemensam konfe-
rens undersöka vilken krigsbered-
skap deras neutralitets- och folk-
bundsförpliktelser ålägga dem.

Underförstått: en sådan konfe-
rens bör föregå varje beslut om
dansk avrustning, på vilken man
i så fall finge vänta. Ett drag
i det politiska spelet i Danmark
drogs i konserthussalen.

Det var en underlig blandning
av gammal och ny åskådning i
den danska högerchefens tal. Na-
tionernas förbund och Kellogg-
paktens erkändes som nya moment
att räkna med i politiken, men
den gamla surdegen med det ef-
fektiva försvaret såsom egentligt
skydd mot rovlystna grannar var
ej utränsad. Hur ett effektivt för-
svar för Danmarks del skulle ta
sig ut, hur de tiotal millioner som
ligga emellan i socialdemokrater-
nas och högerens budgetförslag
skulle kunna markera skillnaden
mellan Danmarks militära trygg-
het och otrygghet, det fick man
inte veta. Man fick inte veta hur
långt de vildaste planerna i tyst-
het sträckte sig. Är det kanske
meningen bland intresserade att
Sverige och Danmark böra hjäl-
pas åt att låsa Öresund och Bäl-
ten?

Den finske talaren på samma
aften, professor Ingman, precise-
rade sin uppfattning om försvars-
skandinavism som ett slutet för-
bund, vänt mot det ryska hotet.

Vi ha nu att vänta en rysk re-
aktion på detta, det resultatet är
säkert av unghögerns möte.

Försvarsskandinavism är otänk-
bar. Men det är viktigt att vi sö-
ka utvidga det skandinaviska sam-
arbetet utöver det rent kulturella
och rättsliga områdena. Det är
mycket att göra ännu för att stär-
ka samarbetet inom Nationernas
förbund. Fredsvännerna och av-
rustningsvännerna kunde också ha
gott av ett närmare samarbete.
Vi äro för små att uppträda split-
trat. Vi få ett helt annat värde,
en helt annan ställning, då vi ha
gemensam politik utåt.

Danmark har genom sin ställ-
ning, sitt läge, sin historia varit
skickat att ta initiativet till en
drastisk handling i fredens, de
nya politikens riktning. Den hand-
lingen har redan återverkat i Nor-
ge och Sverige. Den är intet hin-
der, men en eggelse till samar-
bete.

Quo Vadis

Motto:

Individens problem — världens
problem.

Säljes överallt. Lösnummerpris 85
öre. Pren. 8:— kr. per år genom
Expeditionen, Villagat. 17, Sthlm,
N. 92 89.

Praktiserande läkare

Infört genom
Stockholms Läkarförening

Dr Ester Grönblad

Ögonsjukdomar
Götgatan 7, 3 tr. hiss.
Mottagn. tid vard. 1/2 10-1/2 11, 3-6.
Sönd. 1/2 10-1/2 11. Annan tid efter
överenskommelse pr tel. Söder 11170

Med. Doktor

John Hellström

Kirurgiska sjukdomar.
Nybrogatan 11, 3 tr.
Mottagning Månd., Onsd., Fred. från
kl. 3, halst efter anmälan pr Tel. Öst.
453 kl. 9-10.

Doktor

Torsten Lindner

NERVSJUKDOMAR
Mästernamuelsgatan 9.
Invid Biblioteksgatan.
Tel. 1919. Telef. 9-10 f. m.
Mottagning enligt överenskommelse.

Dr Harald Nilsson

Spec.: Ortopedi.
(hållnings- o. rörelseorg. sjukd.)
BRAHEGATAN 27. Tel. Ö. 4 85.
Mottagn. Tisd., Torsd., Lörd. 3-4,
helst efter uppgörelse pr telefon.

Dr Wilhelm Rasch

Götgatan 21, 2 tr. Tel. Söder 58
Invärtas sjukdomar
spec. Hjärt- och lungsjukdomar
Mottagn. 1/2 3-1/2 4. Personl. tel. 1/2 9-9

Med. Doktor

Ernst B. Salén

Invärtas sjukdomar, spec.: Amnes-
omsättningens och hjärtsjukdomar.
S: Blasieholmshamnen 4 A, 5 tr.
hiss. (invid Nationalmuseum).
Tid till mottagningen erhålles per
tel. Norr 216 vardagar 9-11 f. m.

DOKTOR

Karin Thorsell-Lagergren

KUNGSHOLMSGAT. 27, 2 tr.
Tel. Kh. 1930.
Allmänpraktiserande.
Mottagning vardagar 1/2 3-4. Annan
tid efter överenskommelse.

TANDLÄKARE

Tandläkare

Arnold Ahlström

Birger Jarlsgatan 32, IV.

Medlem av Sthlms Tandläkareförening

Mottagn. enl. överensk. pr. tel. N. 8350

Tandläkare

Albert Almgård

Medl. av Sthlms Tandläkareförening

Mottagn. enl. överensk. per tel. S. 2962

Södermalmstorg 8

MODERSKAPETS NATTSIDA

Genom älskvärt tillmötesgående från advokat Hugo Lindberg är Tidevarvet i tillfälle att återge en del utdrag ur det föredrag som advokat Lindberg höll vid föreningen Laboremus offentliga diskussionsmöte i Upsala i förra veckan, Fosterfördrivning ur medicinsk och rättslig synpunkt. På grund av bristande utrymme äro vi tyvärr förhindrade att återge det intressanta föredraget in extenso. Nedanstående utdrag tryckas oss emellertid vara av stort intresse och på ett utmärkt sätt belysa de synpunkter på den föreliggande frågan, som i Tidevarvet förut framhållits.

Efter att ha berättat fosterfördrivningens stora omfattning enligt i Sverige tidigare publicerade siffror övergår advokat Lindberg till den statistik som föreligger ifrån Tyskland.

Enligt en statistik från Tyskland, som återgives i professor Liepman arbete Die Abtreibung, en medicinsk sociologisk studie för läkare, jurister och sociologer, beräknades för år 1923 antalet aborter i Tyskland till 500,000 och man anser, att 50 procent av alla kvinnosjukdomar härleda sitt egentliga ursprung till föregående aborter.

En officiell tysk statistik från sjukhus och kliniker etc. visar att under 1921 antalet missfall och aborter utgjorde 62,595, varav 1,160 med dödlig utgång, siffrorna 1924 ha stigit till resp. 73,319 och 1,223.

Det beräknas av Liepman att över 60 proc. av alla graviditeter aborteras.

Ovan citerade Liepman har gjort en beräkning av vad fosterfördrivningen kostar staten. Hans siffror äro från Tyskland och han

utgår ifrån att totalantalet aborter utgör 250,000 kvinnor, som på grund av aborten måste underkasta sig klinisk eller poliklinisk behandling under genomsnittligt 30 dagar, och kommer så till en totalkostnad av 52,750,000 mark som förlust i nationalförmögenheten.

Stränga straffsatser skulle blott ha det med sig, att brotten komme att begås än mera hemligt, och att i och för sig mindre tjänliga medel, men i stället desto vådligare för hälsan, tillgripas för fosterfördrivningen. Osakkunniga och klåpare ägna sig åt dessa brottsliga behandlingar och resultatet är och måste bli skrämmande.

Ett är dock visst, att fosterfördrivning äger rum i en skrämmande stor omfattning.

Och så har det nog alltid varit, även om i de ursprungligaste lagarna det icke definierats som brott. Som sådant får det sin speciella markering framför allt genom den kanoniska rätten.

Härom mera än vedergällning blev straffets egentliga karaktär med den kanoniska rätten, som undanträngde den romerska, den germanska etc. Sträckbänk, dränkning i säck, stegling, avdragnings av huden, levande begraving, brännande på bål betecknar den kristna straffrättens seger över föregående barbariska tidsådrars.

Den gamla romerska straffrätten kände icke straff för fosterfördrivning, och så ej heller den germanska rätten, ej ens den mosaiska, men tack vare kyrkans makt, och sedan de romerska kejsarna anammat den kristna läran, straffades fosterfördrivning såsom mord. Kejsar Konstantin var den förste, som lät bestraffa fosterfördrivning med dränkning i säck.

Ett rättsfall från denna tid, refererat i ett reskript till Kartesermunkarna av år 1214. En präst tillhörande nämnda orden hade uppehållit intim förbindelse med en kvinna, som blev havande genom honom. Genom viss behandling, som hon utsattes för, framkallades ett missfall. Vederbörande klostermyndighet ansåg, att prästen genom sitt förfarande lämpligen icke borde få i fortsättningen fullgöra altartjänst, men påven Gregorius IX, var av en annan uppfattning, som han delgav i det ovannämnda reskriptet, att något hinder för fortsatt altartjänst icke vore för handen, om fostret vid tiden för aborten ännu icke varit begåvat med själ. Fostret ansågs ju under viss tid sakna liv och själ.

Härmed äro vi inne på frågan om orsaken till att den kanoniska rätten straffade fosterfördrivningen så hårt. Hade fostret själ eller icke, och vid vilken utvecklingsgrad fick det själ, var ett på sin tid synnerligen gouterat diskussionsämne.

Jag vill fylla ut professor Almkvists rättshistorik på denna punkt med en liten viktig och belysande detalj. Kyrkan och den kanoniska rätten stödde sin uppfatt-

ning på 2 Mosebok 21: 22—25, där en förfalskning eller felöversättning i Septuaginta lämnade nödig motivering för dödsstraff vid fosterfördrivning. Bibelstället talar om påföljden vid mäns slagsmål, att någon stöter till havande kvinna, så att hon föder fram foster, och att om skada då uppkom, mannen ägde bestämma bö-

rädda moderns liv. Tillåtligheten eller icke straffbarheten i dessa fall har konstruerats fram, därigenom att handlingen anses sakna ett rättsstridigt intresse, och den inneslutes i de juridiska begrepp eller snarare konstruktionerna nöd eller nödfall.

Men jag förmenar, att även fosterfördrivning på grund av sociala indikationer med god vilja mycket väl skulle kunna inrymmas under samma juridiska konstruktion.

Alltså anser jag det icke vara nödvändigt, att i lagen inrymma en uttrycklig paragraf, som stadgar medgivande till fosterfördrivning i vissa fall.

Det måste bliva en sedvanerättslig bildning.

Jag vet, att denna uppfattning delas av jurister och läkare i vissa av våra grannländer, liksom också av läkare där motiverat och utfört fosterfördrivning med sociala indikationer, utan att detta hittills föranlett polisingripande.

Ett land ha vi, som i viss mån legaliserat fosterfördrivningen. Det är Sovjetrepubliken.

Paragraf 146 i Sovjets strafflag stadgar, att fosterfördrivning, som med moderns medgivande företages av person, utan medicinsk utbildning, eller av läkare under icke tillätna omständigheter, straffas med fängelse eller tvångsarbete intill 1 år.

Vid fall av yrkesmässighet, eller då handlingen sker mot kvinnans vilja, eller då döden uppkommer som effekt höjes straffet till 5 år.

Reglerna för tillåten fosterfördrivning återfinnas i ett dekret av år 1920. I ingressen till detta framhålles, att i Västern som i Sovjetrepublikerna under de senaste årtiondena antalet kvinnor, som avbryta sitt havandeskap ständigt ökats. Andra länders lagar bekämpa detta onda medels bestraffning såväl av kvinnan som av läkaren som utfört aborten.

I fortsättningen av dekretet konstateras, att detta förfaringsätt icke rätt bot för det onda, utan blott haft med sig, att hanteringen bedrivits i skymundan och utövats av vinningslystna och ofta okunniga abortörer med följd, att ca 50 proc. av dessa kvinnor falla offer för svåra infektioner och upp till 4 proc. avlida.

Arbets- och bonderegeringen, heter det, har insett vådorna härav för samhället och har, för att stärka det socialistiska statssystemet velat med en kraftig agitation möta detta onda, och då många kvinnor av sociala skäl tvingas till fosterfördrivning har Kommissariatet för folkhälsan och Justitiekommissariatet som en effektiv metod att bekämpa de okunniga och snikna abortörerna beslutit, att kostnadsfritt låta på de offentliga sjukhusen utföra aborter, dock med de inskränkningarna, att den blott får företagas av legitimerade läkare.

Barnmorska som utför fosterfördrivning drabbas av straff och berövas rätten att utföra sitt yrke. Jämväl läkare, som till privat vinning företager fosterfördrivning i

sin privata praktik drabbas av straff.

Detta dekret har efter vad jag erfarit under årens lopp undergått väsentliga modifieringar, exempelvis i så måtto, att den fosterfördrivande handlingen icke får företagas, sedan fostret nått en viss utvecklingsgrad.

Man har anledning antaga, att ytterligare modifieringar skola tillkomma.

Emellertid har denna fria tillämpning av fosterfördrivning av sakkunniga sitt stora intresse vid studiet av de följder och risker, som äro förenade med även den av sakkunnig person företagna fosterfördrivningen.

Jag ber därför att i detta sammanhang få redogöra för en åtminstone enligt min mening högst intressant statistik, som återfinnes i marschäftet i år i Centraltidning för Gynäkologie. Det är en artikel av dr. I. B. Levit, grundad på statistik från Leningrads Gynökologiska Klinik och Det statliga institutet för gynekologi och födelsehjälp.

Den statistiska undersökningen visar:

1) att i enstaka fall och trots all försiktighet en uteruskramp kan leda till perforation av uterus (livmodern genomborrad).

2) att lätta infektioner under perioden efter aborten ofta förorsaka svåra komplikationer, i icke mindre än 35 proc. av fallen sterilitet.

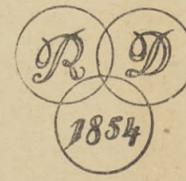
3) att i 20 proc. av fallen, som behandlats polikliniskt, man konstatat konstaterat uppkomsten av kroniska lidanden i genitalorganen.

Härtill kommer ytterligare de i stor omfattning uppkommande neuroser, som konstateras som följd av aborter och beroende på därav uppkomna rubbningar i det inresekretoriska systemet.

Något måste göras när vi ha klart för oss fosterfördrivningens oerhörda risker, och att den blott i undantagsfall får företagas och då utföras av sakkunnig läkare. Och det är upplysning, som går ut på förebyggande av fosterfördrivning. Som det allra viktigaste räknar jag här med en ordnad sexualundervisning redan i skolorna samt inrättandet av kommunala rådfrågningsbyråer.

Vi ha en lag, som man aldrig kan förbigå vid talet om fosterfördrivning. Den lyser med Skandalens grella färg från lagboken, det är den s. k. preventivlagen. Som bekant förbjuder denna offentligt utställande eller förevisning av föremål, avsett att förebygga följder av könsungämpliga, sålunda även förebyggande av överföring av venerisk sjukdom. Även salubjudande av dylika föremål är förbjudet.

Här vill jag icke ingå på det vettlösa i lagens anda — ty där om råder väl blott en mening utanför riksdagens fyra väggar — men något uppehålla mig vid frågan, huru i praktiken t. ex. förbudet att genom tillkännagivande för allmänheten till salu utbjuda dylika föremål verkar. (Forts. å sid. 6.)

Inred Edert hem

med vackra mattor,
möbelyger och gardiner från

**ROBERT
DITZINGER**

72—74 Västerlånggatan 72—74
18 Norrmalmstorg 18

terna. Orden skada eller icke skada i originalet felöversattes med levande eller icke levande foster och fick därigenom anknytning till bibelställets fortsättning: liv för liv, alltså dödsstraff. Och denna falsköversättning levde sedan kvar och satte sin prägel på den kanoniska rätten.

Luther har väl senare översatt bibelstället riktigt, men den förfalskade ande, som felöversättningen väckte, har satt spår ända in i sen tid.

Vårt tankeliv regeras från gravarna.

Som bekant förekommer ju inom läkarpraktiken underdömd fosterfördrivning. Den sker på s. k. medicinska indikationer, i fall, då födseln skulle innebära risker för moderns liv. Det är ostridigt, att flera fall förefinnas, där de medicinska indikationerna så nära falla samman med de sociala, att de icke kunna särskiljas.

Man vågar påstå, att utvecklingen tenderar mot att på sätt professor Almkvist anför plats beredes jämväl för de sociala indikationerna, som laga skäl för fosterfördrivning.

Jag vill dock anmärka, att lagen visst icke lämnar något uttryckligt medgivande åt läkaren att ens på medicinska indikationer åstadkomma abort, lika litet som exempelvis företagande av kraniotomi å fostret för att

RYGGSKOTT

Den bästa och snabbaste hjälpen vid alla slags akuta smärtor är

NEVROSINE

(Antipyreticum och analgeticum.)
Fritt från acetylsalicylsyra.

Smärtstillande och febernedsättande tablett. Verksam medel vid all slags reumatisk värk, Gikt, Ischias, Neuralgier, Nervsmärtor och vissa febrar (Influensa, Halsfluss och dylika s. k. förkylningsjukdomar).

Säljes endast å apotek.
Förpackningar å 50 öre och kr. 1.90.

Vi stå till tjänst!

<p>BLOMMOR</p> <p>Stockholms Blomsterhandel Arsenalsgatan 1 Telefon 5313, Norr 887 Utför alla slags dekorationer och bländningsarbeten till billigaste priser.</p> <p>HOTELL</p> <p>Hotell o. Pensionat Esplanade Fru Anna Fahlstrom Blasieholmsgatan 3, Stockholm. Telefon Norr 312 55 (växel) även Hällegårds Pensionat, Skärsåtra Tel. Skärsåtra 4 REKOMMENDERAS</p>	<p>FOTOGRAFIA TELJÉ</p> <p>Fotografering å Fester m. m. Dygn om vid såväl blyxt- som elektr. ljus. Åsberg, Drottningg. 93 86298</p> <p>KLÄDESHÄNDEL</p> <p>BOJ 1:ma, 180 cm. bred, till draperier, gardiner m. m. alla färger lager. David Södermans Klädeshandel 22 Drottninggatan 22. BILLIGT!</p>	<p>MÖBLER</p> <p>Sals- och Enrumsmöbler i nyinkomna, vackra mod., utföras billigt. WÄGMARK, 1 NORRTULLSGATAN 1</p> <p>PARFYMER</p> <p>Parfymen, Tvålar och Borstar Rik sorterat hos MÄRTA DORFF Biblioteksgatan 11 (Sturepalatset) Tel. Norr 246 95</p>	<p>RAM- och SPEGELAFFÄR</p> <p>J. L. LARSSONS EFTR. Knut Nystrand Södermannag. 8, Stockholm REKOMMENDERAS. Låga priser Tel. S. 30914</p> <p>SKÖNHETSVÅRD</p> <p>Hervor Bertrand-Bengtson AMERIKANSK STATE-BOARD DIPLOM »Ex. Sjukgymnast» Tel. Birger Jarlsgratan II 1 tr. 9877 Mäster Samuelsgat. I 1 tr.</p>	<p>SLÖJDAFFÄR</p> <p>WALAMAGASINET R. Andersson, Kungsgatan 74. Lager av Färdmöbler olika modeller, Väisastolar, Korgmöbler, Trappstegar och Laggkärl Beställn. emott.: Tel. 1118 37.</p> <p>TVÄTTANSTALT</p> <p>SVENSK TVÄTT Inneh.: Ing. och fru Hedenberg Ulvunda Tvätt utan frätande ämnen. Tel. ULVSUNDA 53</p>
---	--	---	--	---

HISTORIEN OM PRINCESSAN EUGENIE

Det har kommit ut en vacker bok om prinsessan Eugenie, rikt illustrerad med prinsessans teckningar och akvareller samt porträtt av Oscar I:s familj. Det är Ellen Hagen som har äran att ha samlat detta rika kunskaps- och bildmaterial. Som anledning anger författarinnan, att vi nu nalkas 100-årsminnet av prinsessan Eugenie's födelse. Den djupare anledningen är väl att prinsessan stått för henne som hennes barnoms goda fé, en strålande gestalt som icke upphört att sysselsätta henne. Pastor Wadström, Ellen Hagens far, var prinsessans medhjälpare och vän. Då barnen Wadström blevo moderlösa, tog sig prinsessan an dem alla fyra och bjöd dem åter efter år till sig som sommarbarn på Fridhem.

Sin förstahandskunskap har emellertid Ellen Hagen utnyttjat synnerligen diskret, alltför diskret, tycker kanske läsaren, ju mer intresserad och itänd han blir av den människa som växer fram ur skildringen.

Det är 40 år sedan prinsessan Eugenie dog. Hon har befunnit sig i den period för de döda, då ingen har personliga minnen av dem mer än från deras sista, åldrande tid och då de unga icke ha den blekaste aning eller intresse i detta fall, kanske snarare om något avoghet på grund av en kommersiellt framdriven och utnyttjad rojalism. Det historiska perspektivet har ännu icke upp-

nått, det är alltså en orättvis tid och en nedgångstid. Men den brytes då det kommer fram en samlad skildring sådan som denna. Den döda och hennes öde får därmed helhet och sammanhang igen.

Om man haft en allmän föreställning om prinsessan Eugenie som en sjuklig, religiös, välgörande, äldre dam med blankt nedkammad hår, tålig min och en stor brosch, så är den nu borta. Här träder fram en märklig kvinna av stora mått, vacker, rikt begåvad, full av livskraft, med genial förmåga av inläggande i det undersåtliga livet utanför hovkretsarna och med en expansiv gohet, även mot hertiginnan av Dalarna. Den enda betydande kvinnliga medlemmen av familjen Bernadotte tillsvidare. Hon var själv mycket ödmjuk, hon skrev sig som »Eder ringa medarbetarska», när hon meddelade sig med de personer, framför allt män, med vilka hon samarbetade i vården av sjuka, blinda, vanföra, hedningar, olyckliga människor i allmänhet. Men trots hennes och hennes biografis tillbakadragenhet, får man klart för sig, att hon ledde och förvandlade människorna omkring sig, och att hon i alla dessa företag inte var en vanlig kunglig beskyddare utan den ideellt inspirerande och den praktiskt mest verk-samma.

Man vet inte om det är Ellen Hagens avsikt eller ej, men skildringen ger ett djupt patetiskt intryck.

Är det inte grymt att tänka sig att här gick en vacker, en i sin ungdom strålande frisk och temperamentsfull kvinna som självfallet betraktade hustruskap och moderskap som någonting som hängde samman med export till en liten obekant tysk furst! En prinsessa som aldrig fick bli kär i — i varje fall inte erkänt kär i — någon av de hyggliga, begåvade vackra män med vilka hon dansade, muciserade, läste högt eller höll styrelsesammanträden! Enligt biografen uttryckte hon detta faktum som en djup tacksamhet mot sin frisinade fader som lät henne slippa att gifta sig och som gick med på att hon stannade hemma som en gammal fröken. Men även om denna tacksamhet inte hade någon medveten inre upprorsida, utan fick slå ut i klenhet och undergivenhet, så blir den bara dess mer patetisk.

Och nog är det grymt att denna konstnär aldrig fick egna sig på blodigt allvar åt sin konst — att det kunde ha lönat sig det ser man på de akvareller och teckningar som finnas i boken — aldrig fick göra en aktstudie annat än på barn, därför att mamma Josephine förbjöd det, aldrig fick sjunga och spela annat än för familje- och hovkretsen.

Inte heller i samhällsarbete fick denna verkligt intresserade människa bli annat än amatör.

Helg

Jarl Hemmer blev först riktigt bekant och läst i Sverige genom sitt stora bondepos Rågens rike. Att det kröntes med första pris i en stor rikssvensk pristävling blev introduktionen, sedan vann Jarl Hemmer sina läsare av egen kraft. I fjor utkom en novellsamling, som förf. kallade Budskap emedan alla berättelserna äro byggda kring samma motiv: de hemliga, oförklarliga budskap som stundom nå människorna, och bära deras öde med sig. Det gick en vemodig ton genom berättelserna. Vi minnas den historia där en döende, ensam i en ödemark skriver ned sitt sista budskap, den uppenbarelse han förnimmer som den frälsande sanningen. Men ingen är där att ta emot det...

Holger Schildts förlag som numera utövar sin verksamhet i Stockholm har i år utsänt en diktsamling av Jarl Hemmer, Helg. Den speglar ett själsliv av starka brytningar mellan smärta och extas, allt efter »andens underliga räknasätt». Helg är därför knappast en betecknande titel. Broderskapstanken, aningen om det djupa inre sambandet mellan människor, dyker fram i denna diktsamling liksom i den nyss nämnda novellboken. »Jag söker i tusen gestalter det ena», säger han. Det sökandet ger väl hårdare möda i en miljö av starka motsättningar som Finland. Men själva splittringen, de bittra erfarenheterna från inbördeskriget är det hinder som erbjuder till, eggat till övervinnelse. Just därför att motsättningarna plåga så, måste de övervinnas, det är priset för harmonien. Men att sedan hålla denna ställning, det fordrar ny kamp. Och så är oron åter där, oron, som blir dikt hos diktare.

Den dikt som vi tillåta oss citera ur samlingen: I en stuga vid kusten är kanske icke så typisk, men den har en mild stämning av försoning, avslutning, som passar till årstiden och avrundningen av ett år.

Driven av en medlidandets stora fantasibegåvning levde hon för att ta hand om samhällsmaskineriets avfall, om de hopplösa. Det var ingen ringa eller otillräcklig gärning, tvärtom. Men en klok och ömhjärtad person brukar just genom den nära förtrogenheten med de enskilda olycksödena ledas till önskan att få hjälpa i stort, att inte bara lindra det lidande som är ett symptom utan också gå till botten och söka orsaken. Men den vägen var stängd för Eugenie, på grund av hennes kön och hennes ställning. Aldrig fick hon vara med där de avgörande besluten diskuterades och fattades. Varför skall man ta för givet, att hon icke kunde ha saknat denna möjlighet? Hon var sondotter av en herre som möblerat om ättskilligt i Europa, revolutionen var väl bara en hörsågen för henne, men en nära hörsågen...

Ett ovanligt drag hos henne var att hon älskade Norge, tyckte om dess natur och räckte till att från Stockholms slott även leda norska syföreningar. Om läkarna hitat på att ordinera henne norsk högfjällsluft för hennes lungor och om dynastien gett henne Norge som uppgift och en fil av rum i kungliga slottet i Kristiania, så kanske det aldrig hade behövt bli någon unionskris, vem vet. Åtminstone hade en konflikthanledning varit undanröjd: det tomma slottet i Oslo.

Sådant nu hennes yttre liv formade sig genom omgivningens ömma missförstånd, så gjorde hon i alla fall mycket därav.

Hon fann i sin levande fromhet en kraftkälla, i sina kärleksverk en ersättning och en lyckomöjlighet. Hon vittnade om sig själv, att hon var lycklig och menade det otvivelaktigt. Men den som nu betraktar hennes öde, måste säga sig att här lågo rika möjligheter nedlagda som aldrig fin-

SVENSK LITTERATUR I FINLAND

John Landquist: Modern svensk litteratur i Finland. Natur och Kultur. Kr. 6:50.

Det är lustigt att iakttaga, hur olika kritiker behandla den litteratur de skola kritisera. Läs den av Sven Stolpe så beundrade Fredrik Böök! Detta väldiga temperament har en förmåga att blåsa upp sina författare, färga dem med vackra ord, stuva om deras livsverk till en behaglig kryddad rätt. För honom är författaren ingenting annat än råmaterial till en skönlitterär produkt, vilken i och för sig är mycket njutbar, men som i allmänhet ger oss mer kunskap om Fredrik Bööks psyke än om deras som vi egentligen ville veta något om, nämligen författarnas.

En slående motsats såsom kritiker är John Landquist. Han utplånar sig själv inför diktaren med den sanne vetenskapsmannens ödmjukhet. Med utgångspunkt i det psykologiska orienterar han sig i författarens liv, omgivning och andliga miljö och får med oändlig finhet fram det utmärkande för var och en. Hans böcker sakna Bööks medryckande temperament men ge i stället en större omväxling och större utbyte för den, som söker objektiv kunskap om de behandlade författarna.

John Landquists nyutkomna bok om Finlands svenska litteratur från 1880 till våra dagar ger i hög grad ett sådant utbyte. Vi får där kännedom om utvecklingslinjer alldeles skilda från våra svenska. Vi får veta att Tavaststjärna på 80-talet representerar en kosmopolitisk tendens, som strävade att erövra det isolerade andefattiga Finland för Europas större vyer. Vi få följa det nationella uppvaknandet med Mikael Lybeck, Hjalmar Procopé, Arvid Mörne och Bertil Gripenberg, och bevittna denne senares kampfyllda lyrik som av John Landquist räknas bland de yppersta på svenskt språk. Två avgjorda egenheter beteckna den östsvenska litteraturen. Den ena är det överväldigande intresset för landskapsbeskrivningen, som har ett tyngre patos än vår mera ljusst färgade. Det andra särdraget är, att så gott som intet historiskt intresse gör sig gällande i denna litteratur, motsvarande Heidenstams Karolinerna eller Selma Lagerlöfs Gösta Berling. Det närvarande politiska läget gör sig alltid starkt kännbart för de finska författarna. Det ger dem ämnen nog och det lägger en viss tyngd och kärvhet över deras språk. »Den finländska diktens språk ger oss associationer med hårda ting. Dess ord äro blanka som av havet sköljda hällar. Dess livskänsla är färad som klipporna i havsbandet. Den finländska dikten är särskilt stark, när den ger uttryck åt motstånd, åt omutlig kampvilja. Bakom formens kultur i finländsk dikt möter man icke bara estetisk smak, men framför allt den hårda viljan, som vill göra av språket och av sin-tankes innehåll så mycket den förmår och eljest döljer sig så mycket som är lämpligt. Denna hårda vilja är ett gemensamt kännetecken för denna östsvenska dikt.»

Ett särskilt utförligt kapitel ägnas Runar Schildt, den egenartade och utomordentligt begåvade representanten för den skeptiska perioden i början av 1900-talet som sammanfaller med Hjalmar Söderberg här hemma och delvis påverkat av denne. Ture Janson, Alma Söderhjelm, klassikern Zilliacus och romantikern Jarl Hemmer behandlas även ut-

go utveckla sig. Här var en människa som icke fick visa vad hon var ämnad att bli, och vad hon skulle blivit under större krav och större tider.

Elin Wägner.

förligt. Den expressionistiska skolan omnämnes på slutet med några roande citat av daimens underliga produkter, men dess förstlingsnamn, Edith Södergran, tillerkännes ett genis rangplats. Hon har genom sin isolerande sjukdom nått höjder, där hon andas samma luft som Nietzsche men i sin självbesinning när hon längre än Nietzsche och förblindas ej såsom denne av hybris. Landquist bemöter den ofta återkommande synen på hennes diktning såsom blott uttryck för en sjukdomsprocess. »Sjukdomens svävande kanslor voro blott ett oformat material, hon begagnade. Intet kan vara oriktigare än att betrakta denna bildvärld ovan molnen som ett haltlost drömmeri. Den har en utomordentlig energi och vad som gör denna energi, det är ett moraliskt faktum. Det är offret. Diktaren har sett i ögonen att hon offrat livets ägodelar. Hon har segrat över sig själv. Den besegrade men fortlevande smärtan är det brännande elementet i extasen. — Det är ingen invändning att denna diktning är sjuk. I sin egenskap av övervinnande är den frisk. Edith Södergran har fyllt en sångares kall. Hon har i förhöjd mening trätt fram som

tolk för tyste, som tiga, tiga och lida blott.»

E. W—ns.

NYHET!

Slanka linjer för stora damer!

För att på bästa sätt kunna betjäna de bland våra kunder som ej äro bosatta i Stockholm ha vi utarbetat en elegant beställningskatalog från vår avdelning för stora nummer. I denna katalog som omfattar den kommande säsongens modeller kan varje dam i sitt eget hem välja sin klänning, vilken efter rekvisition pr post eller telefon omg. exp. mot postförskott.

Vi erbjuda Eder alltså i dag

1930 års modeller
i n:o 46, 48, 50, 52, 54

genom vår eleganta beställningskatalog med ett flertal modeller i original-färgtryck, vilken efter nedanstående rekvisition sändes Eder mot Kr. 1:— i postförskott, som avdrages vid den första klänningsbeställningen.

LEJAMAGASINETS Modesalonger

Norrmalmstorg, Stockholm.

Härmed rekv. Eder katalog att sändas omg. mot pf. kr. 1:—.

Namn:

Adress:

Postadress:

315 tusen körkort

Det är inte mycket mer än 30 år sedan de första anspråkslösa och enligt nuvarande begrepp löjligt fula bilarna började uppträda på svenska vägar och gator. Under de sista 20, ja 10 åren — åren efter kriget — har den snabba utveckling skett, som nu gjort frågan om motortrafikens ordnande till en av våra aktuella. Enligt den tabell som 1927 års motorfordonssakkunniga bifogat sitt i somras avgivna betänkande uppgick vid årsskiftet 1928—29 antalet registrerade motorfordon i Sverige till sammanlagt 177,263. Antalet körkort beräknas till omkring 315,000. Dessa siffror likaväl som de dagliga erfarenheterna visa tydligt på behovet av en moderniserad lagstiftning för motortrafikens räkning.

På något mer än 20 år ha vi också hunnit växa ifrån tre olika förordningar på detta område. Det i år framlagda förslaget skulle, om det blir antaget, utgöra den fjärde. Fastän det i stort sett bygger på föregående lagstiftning — de sakkunniga påpeka att en fullständig omarbetning av denna lagstiftning bör få anstå tills man ännu klarare kan överskåda den pågående utvecklingens resultat — innehåller det i alla fall en del nyheter av ganska stort intresse: framförallt ändringen av hastighetsbestämmelserna och en del åtgärder till förebyggande av onykterhet hos motorförare.

Det främsta syftet med sakkunniges arbete har varit att trygga trafiksäkerheten utan att samtidigt hindra motortrafikens utveckling. Att de nuvarande hastighetsbestämmelserna inte just fylla sitt ändamål i det första avseendet är ganska allmänt erkänt. Lagarna överträdas så ofta att det blivit regel — de motsvara inte längre verkligheten. Men de kunna också tas till försvar för vårdslöshet, som t. ex. när en förare förklarar att »jag körde inte mer än 45, jag rår inte för att det gick galet.»

Sakkunnige föreslå att bestämmelserna om maximihastighet för personbilar och motorcyklar på landsbygden slopas. Det föreskrives att hastigheten skall anpassas efter vad hänsyn till trafiksäkerheten kräver och nödig försiktighet bjuder. Bilen skall alltid kunna stannas inom en tredjedel av den framförliggande överskådliga körbanan, onödigt buller undvikas,

I en stuga vid kusten

Av JÄRL HEMMER

Vad här är enkelt allt:

Fönsterkorsets kvällsblå skugga mot gardinen,
en Kristi bloddroppe som bugar mjukt
med röda klockor,
och bortom den det oändliga havet
oktoberblekt, belyst av en tvinsjuk sol,
som snart försvinner.

Mot denna tavla står orörligt
ditt silvergråa huvud, när du talar:

”Mannen min blev borta vid Ostindien
och sonen min vid Nordkap,
och nu går jorden in i mörker snart
till nästa vår.

Och jag skall dö i vinter och förbida
min nästa vår.” —

Det skymmer snabbt. Jag sluter stugans dörr,
men dröjer undrande på trappan.

Kanhända allting är så enkelt . . .

Kanhända alla frågors svar är detta: . . .

— Nästa vår. . .

hänsyn visas för mötande o. s. v. Avgörandet vid varje särskilt tillfälle lägges alltså i den enskildes hand.

Det har i detta sammanhang sitt intresse att påminna sig, att också i England ett förslag blivit framlagt som avskaffar hastighetsbegränsningen men istället skärper för vårdslös körning.

Motverkande av onykterhet hos motorförarna är vidare ett av de viktiga spörsmål som sakkunnige haft att lösa. Något förbud för motorförarnas räkning ha de sakkunnige inte ansett sig kunna föreslå, det skulle kunna verka som klasslag. Istället förordas upplysning. Varje körkortssökande bör få undervisning om alkoholens inverkan på människokroppens organism. Alltså även de små dosernas skadliga inverkan. Vidare framhålls den stora betydelsen av det frivilliga nykterhetsarbetet bland motorförarna.

Om det nya förslaget i flera avseenden lämnar stort utrymme för den enskildes omdöme och ansvarskänsla föreslås å andra sidan stränga straff för lagöverträdelser. En motorförare som är så påverkad av starka drycker att han kan antagas inte äga herravälde över sina handlingar kan få fängelse i högst tre månader eller böter till högst 1,000 kronor.

Undersökningar pågå och väntas snart vara klara, rörande möjligheten att genom blodprov och undersökning av utandningsluften fastställa gränsen mellan vad som skall anses som tillåten och otillåten alkoholförtäring.

För visad vårdslöshet och likgiltighet för andras liv eller egendom kan fängelsestraffet uppgå till sex månader.

Som vi redan nämnt är allt detta en angelägenhet som nära angår mycket vida kretsar av befolkningen. Tidevarvet har frågat en bland sina prenumeranter, fru Rut Adler om vad en motorförare själv tycker om de perspektiv förslaget öppnar. Vi återger här nedan fru Adlers svar.

Naturligtvis bör bestämmelsen om maximihastigheten för personbilar och motorcyklar slopas. När utvecklingen gör lagarna orimliga kan de inte efterlevas. Och då slappnar naturligtvis ansvaret på den punkten. En sådan bestämmelse däremot som att behörig hänsyn ska tagas till vad trafiksäkerheten vid varje tillfälle kräver av försiktighet litar till den enskilda människans omdöme och lägger hela ansvaret på henne — och tvingar henne också att ta det på ett helt annat och mera samhällsolidariskt sätt.

Bibehåller man bestämmelsen att motorfordon ska kunna stannas inom tredjedelen av den fria körbanan, så bör det kunna räcka även för trafiken i »tättbyggt område» och alltså även där maximihastigheten kunna slopas.

Naturligtvis bör körkortssökande vara känd som ordentlig och nykter. Men intygen därom får man nog inte tillmätta alltför stor betydelse. Det finns ändå alltid rum inom gränserna för ett »nyktert och ordentligt levnadssätt» för den ringa kvantitet alkohol, som kan bli ödesdiger vid motorkörning. Man kan inte få hela den bilförande allmänheten till att vara absolutister. Men man kan begära — och här måste man vara sträng och gå radikalt tillväga, — att den som tänker inom närmaste timmarna köra bil eller motorcykel avhåller sig från varje slag av alkohol. Alltså ett absolut förbud med sträng laga påföljd mot att inom viss tidrymd (av kunnige utredd och fastställd) efter förtäring av alkohol föra motorfordon. Och överträdelse bör medföra förlust för en tid av den frihet, att röra sig i samhället som man missbrukat — alltså fängelse och inte enbart böter, vilka lätt nonchaleras av den som har gott om pengar.

Överhuvudtaget skärpta bestämmelser för överträdelse av trafikstadgan och låt oss få en modern trafikstadga: större frihet under större ansvar. Till sist — i världsorganisationens föregångstid — kanske borde hela den nya motorförordningen föregås av en bestämmelse om höger — istället för vänsterkörning för att länka in även vår svenska motortrafik i ett mera universellt spår?

Rut Adler.

Nu är det själens tur

Nu äro vi där igen. Tvingas att gå igenom en julid till, den förfärliga tid, som vi valt att gestalta som höjdpunkten av den dyrkan av oväsentligheter, med vilken vi fylla livet.

Det är många som äro på det klara med, att bekymmer och överansträngning för otaliga växa i omvänd proportion mot antalet dagar, som återstår till jul. I god tid börjar man också på initiativkraftiga håll att vidta åtgärder för åstadkommandet av någon slags balans mellan lidandet och glädjen. Vi känna i vårt innersta på oss, att det aldrig kan gå an att låta dem, som hela året ha det eländigt, få sitt elände extra förstärkt under den tid som vi själva ha före att avnjuta en inkom förberedd glädjens period.

Så startas julinsamlingar och skickas julsändningar till sjömän och landsmän i främmande land och till barn och fattiga och andra, som man kan väga sig på, att visa vänlighet emot.

Men allt det där är bara en bisak, den nödvändiga lilla mödans skugga, som vi av gammal vana finna lugnast att låta falla på våra fester i livet. Det är ändå inte hjälpsamheten och sjömansstrumporna och kaffepaketet till de fattiga som ha makten och bestämma julens färg.

Nej. Det är jakten efter rekordet av köpt lycka, av säljande, ätande och drickande, heten efter att blanda sina medmänniskor med det skarpaste ljuset, sina barn med de storslagnaste presenterna. Det gäller att ta ut yttersta kraften av affärsbiträden, hembiträden, typografer, hantverkare och sig själv för att sätta all denna glädje i scen. Och medan vi förbereda glädjen vända vi suckande bort ansiktet från granris och ljusbågar och julmarknadens hela överflöd och önska, med allt som kan leva under tradition, att vi måtte få bli lämnade i fred.

Det är ju förvånande att människorna, som äro så skickliga, så mäktiga, så känsliga, så ambitiösa och uppfinningsrika skola vara så tafatta när det gäller att fira fester. Och alldeles särskilt julen, den förmästa på året.

Den skulle förstås firas så att man hade roligt. Då skulle det äntligen vara själens tur att få sitt och bli tillfredsställd, den stackars del av vår själ, som annars brukar få förstå sig till att skratta åt historien den tycker är dumma, att räkna mannekänguppvisningar som något viktigt och den dyra supén utan kärlek som ett nöje.

Den kunde begära att få bestämma hur vi skulle förfara vid julen, eftersom vi en gång för alla förklarar att vi med denna ämna fira en händelse som mest av allt angår själen, nämligen födelsen av den bundsförvant, som skulle hjälpa den tillrätta i dess förvillelser.

Om vi hade glömt denna vår förklaring och istället sagt: Vi fortsätta våra förfäders vana att med mat, dryck och tända eldar fira solens återkomst, eller: Vi ha funnit det för vårt näringslivs ändamålsenliga organisation lämpligt och främjande att ävägbringa en stegring av omsättningen just ett tag omkring midvinterid. Då skulle vårt nuvarande sätt att begå denna tid onkeligen röja både smak och den känsla för stil, som vi alldeles ofrånkomligt innerst inne äga.

Men så länge vi hålla fast vid den åsikten, att julen skall vara en minnesfest och en hedersbevisning åt människokärlekens konsekvente förkunnare på jorden, borde vi ju lämpligen vända den ström av pengar och tankar, som nu offras åt onödiga mödor och ytliga njutningar till uppgifter av annan sort. Vända den till att bevattna de fattigdomens ödemarker, vilkas barn äro de arbetslösa — de som få en plats vid nödhjälpsarbetet som högsta uppmuntran — de hemlösa, som gå brandvakt i storstäderna om natten, luffarna, som skölja den enda skjortan i isbäcken vid vandrårhärbergets lutande knut, magra mödrar och ängsliga små barn utan mat. Alla som gå omkring med bleka ansikten och förtvivlade ögon och händerna frysande och fåfänga i byxfickorna.

För människorna, som ha så stora omstörtande och skapande krafter till sitt förfogande, borde det väl inte vara omöjligt att bygga om julen, så att de kunde glädja sig åt den. Så att de förtvivlade ögonen blevo ljusa och den ge-

Winter- ekipering

För inköp av den eleganta Parisermodellen, såväl som den lilla chica trottoar-hatten, vänd Eder förtroendefullt till

MODEATELIEREN MITRÄ

Moderata priser. Individuellt stilfullt arbete.

TEL. 15 53.

Birgerjarlsgatan 34.

Sandahls Pälsvaruaffär

Västra Slussgatan 10
(24 Södermalmstorg 24)

Specialité Pälskappor!

Obs! Senaste modenyheter!
Telefon Söder 194.

Beställningar och moderniseringar utföres noggrant till moderata priser.

NYHETER i
HANDSKAR o. VANTAR

inkomna hos

Signe Larssons Eftr. Handskaffär

Västra Slussgat. 10
(24 Södermalmstorg 24)

Reparationer och tvättningar utföres omsorgsfullt och på bestämd tid.
Telefon Sö. 347 16.

Det största strumpurvalet erbjuder våra 7 specialaffärer

Bredenbergs & Co

Hamngatan 30
Hamngatan 16
Drottninggat. 26
Drottninggatan 54
Kungsgatan 39
Humlegårdsgat. 7
Hornsgatan 64 A

nerade själen blev sig själv igen. Och luffarna fingo ett hem och den 24 december blev ett föreningsband istället för en avgrund mellan mörker och ljus.
Casan.

Obs!

Ni får Tidevarvet gratis för december månad vid prenumeration nu för 1930.
Pris per helår 6 kr. Postgiro 1544.

... ett verkligt monument i sin art,»

kallar

Torsten Fogelqvist i D. N.

André Siegfried:

Förenta staterna

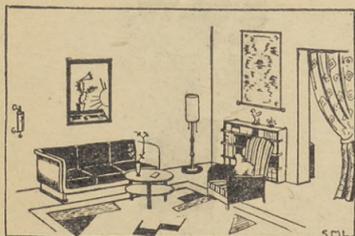
AV IDAG

Han tillägger:

»Det är icke överdrift, då jag påstår att jag icke på år och dag gjort en så intressant litterär bekantskap.

Den förtjänade att läsas av alla tänkande människor, européer såväl som amerikaner.»

BONNIERS

Vår Bostad

Handarbetets Vänner

Kungsträdgårdsgatan 12, Stockholm.

Högsta kvalitet textilier för kyrkor, hem och offentliga lokaler.

möblera Ni smakfullast men till lägsta pris hos oss.

KOMPLETTERINGSMÖBLER
ARMATUR
MATTORRikhaltig sortering. Goda bet.-vilk.
A.-B. PETERSSON & NILSSON
48 Sveavägen 48Simonssons
BosättningsaffärerGötgatan 39 Tel. Sö. 131 63
Katarina Bangata 9 » » 124 07
S:t Eriksgatan 106 » » 836 70GLAS, PORSLIN, KRISTALL, NY-
SILVER, ELEKTRISK ARMA-
TUR, Bosättningsartiklar i stor sor-
tering m. m.Miljontals hem över hela världen
hållas rena och friska med
Lux-dammsugare

Arkitekten

som föreskriver den,
färghandlaren, som säl-
jer den, målaren, som
använder den och all-
mänheten, som går på
den, vet att en golv-
fernissa måste hålla för
miljoner steg och attGENTELES 7-LACK
motsvarar detta krav.

Avrustningstanken i Norge

(Forts. fr. sid. 1.)

sikt over saken kunde gå til en avgjørelse.»

Den efterfølgende venstre-regjering tok forslaget tilbake. Folkets representanter blev ikke spurt da. Der trenges kanskje at krigs-ungdommens oprørsskrifter kommer og minner os om at vi har hat en verdenskrig, nu mer enn et decennium efter våbenstilstandens inntrædelse. Menneskene glemmer, ialfald har det norske venstreparti glemt sit valgprogram fra 1921 med posten: »I den utstrekning det internasjonale fredsarbeide og hensynet til den mellemfolkelige avrustning og til landets sikkerhet tilsier, skrives til innskrenkninger i vårt forsvar med sikte på avvikling.»

Verden har set Geneveprotokollen, Locarnoavtalene, de nordiske voldgiftstraktater, det danske avrustningsforslag og nu tilslut den internasjonale fredspakt som gjør krig ulovlig, siden 1921. Men i 1928 våget man ikke å kreve en utredningskommisjon. Denne ville bragt avrustningsspørsmålet i forgrunnen i vor politik, og tvinge de enkelte vælgere til å gjøre sig rede for spørsmålet. Det er jo også mulig at det på dette tidspunkt ville være en forhastet snarvei til å bringe klarhet i folkemeningen på dette punkt. Og det vi nu vil er klarhet i folkets mening og standpunkt her, på så dybt og sikkert grunnlag, at vi tvinges frem mot en naturlig forberedelse av en folkeavstemning på saken.

Allikevel efter hvad som hendte i 1928 finner vi det ikke så overvældende betydningsfullt at Stats- og utenriksminister Mowinckel offisielt på spørsmålet om hvad han anser som den største utenrikspolitiske opgave svarer: »Fred og forståelse mellem folkene og oppløsning av krigspsykosens i menneskenes sind.» Mowinckels folkeforbundsarbeide, hans foredrag og fredstaler, hans optreden unner debatten om de nordiske voldgiftstraktater, alltaler om en velvillig internasjonal innstillet politiker og pacifist. Og regjeringssjefens holdning og sindelag må jo dog ha en betydning: Avrustningsspørsmålet kan diskuteres.

Selv det unner »Grønlandsstriden» nesten litt chauvinistisk anstrøke »Norges Ungdomslag» har hat avrustningstanken oppe til drøftelse. (Ved sit landsmøte sommeren 1928).

Imidlertid har det nye borgerlige tiltak Fædrelandslaget i oktober offentliggjort sine retningslinjer. Et par av de viktigste punkter virker ikke egentlig pacifistiske i sin ånd. Punkt II lyder: »Fædrelandslaget fortsetter sin kamp mot kommunismen og enhver annen revolusjonær politikk.» Vi vet hvad denne »kamp» innebærer unner valgene. Punkt IV lyder: Fædrelandslaget vil styrke nasjonalfølelsen og motsette sig den selvopgivelse ikke å ville forsvere vårt land.»

9 desember stod den utmerkede frihandelspolitiker og folkeforbundsman, forhenværende utenriksminister Ræstad i Nobelsalen i Oslo og holdt foredrag om muligheten for en forandring av Folkeforbunds-pakten for å bringe den i overensstemmelse med Kellogg-pakten. Gledelig ville det jo være om Hr. Ræstad i et følgende foredrag ville tale om forandringer i Norges grundlov, overensstemmende med Kellogg-pakten.

Pacifisterne er ikke tydelig organisert i Norge (uten forsåvitt som arbeiderpartiets medlemmer kan kalles pacifister!) Vi har ingen oversikt over situasjonen, in-

net precis inntryck av stemningen. Vi vet ikke hvor mange det er som finner sig tilfredsstillt av den ånd som gav sig uttryck på det møte i høst som Fædrelandslaget fremla de nevnte retningslinjer.

Stemningen i den borgerlige presse i Norge i høst har været bestemt av det faktum at Stortingets militærkomité har sittet samlet og aviserne har påtatt sig den opgave å forsyne med faglige artikler om hærordningsspørsmålet her og i utlandet. Samtidig har aviserne sat i gang enqueteer blandt ledende officerer i anledning opførelsen av Journey's end på Nationalteatret og — de nye oplag av ungdomskrigsbøkene. Stemningen er ytterligere forsterket ved direkte bidrag fra kvinnehold — de norske Lotta Svärdamer. Norske kvinners frivillige verneplikt, en to år gammel organisation var innkalt til »massemøte» i Oslo i slutten av oktober. Gjennem Røde Kors og kvinners vernepliktsforbund og landets forsvarsforeninger lures forsvarstanken mot bedre vidende fremdeles appellerende til fædrelandsfølelsen inn på ungdommen og på kvinnene, åpent gjennem fædrelandslagstaler, mer skjult — gjennem arbeide for civilbefolkningens beskyttelse mot gaskrigen.

Motstanden er opfinnsom, den fornyer sig og — seirer hvor de radikale konsekvente antimilitarister ikke altid er på vakt med opplysning, opplysning, opplysning, hvori man igjen og igjen imøtegår de samme innvendinger, de samme så fortvilet let vundne argumenter hos nye vælgere, nye partimedlemmer, ny ungdom. Kampen, den negative, avdekkende, opryddende må føres uten stans overalt hvor gjengangerne dukker op, positivt blir arbeidet ved troen på at folkeviljen vill velge rett, når den får lov å finne sig selv. Men da må prøven på hvor de norske kvinner egentlig står i avrustningsspørsmålet legges dybt nok. De krefter som kan og vil hjelpe til her er i det minnste ikke organisert. Arbeiderpartiet har ikke ubetinget flertal i Norge. Dessuten er ikke dets fredspolitik ubetinget! Skolen og kirken står svak og uklar som før, hvor de ikke er altfor klare! Norges fredsförening har i år på initiativ av en kjent pacifist, prost Castberg, utsentt en adresse til

lannets prester til unnerskrift. Ordlyden var:

»Undertegnede Præster i den norske Folkekirkes Tjeneste anser det for vor Pligt overfor vort Folk og den Kirke vi tjener, at udtale som vor Oberbevisning, at al Krig staar i absolut Modsætning til Kristendommens Grundtanker, saaledes som de er aabenbaret i Jesu Kristi Evangelium. Ud fra dette Grundsyn maa vi arbejde for Afrustning, som den sikreste Vej til at komme bort fra Afgørelsen af mellemfolkelige Stridigheder ved Krig og naa til en Forstaaelse mellem Nationerne. Vi opfordrer herved alle Medlemmer af den norske Kirke til at slutte sig til vort Krav om Afrustning.»

Kirken er splidaktig med sig selv. Noen og sytti prester var for og det samme antal var mot — men adressen gav anledning til ett par krasse uttalelser i militaristisk retning fra høiere geistlig hold.

Denne lille uforbeholdne oversikt er git i tillid til den overbevisning at i vore dage hvor Europas Forenede stater synes innen rekkevidder, hvor verdensforenede stater i en viss forstand nesten synes en realitet unner Verdensfredspaktens tegn, gjelder ikke lenger partiprogramposter fra dage før vore respektive regjeringer på folkenes vegne ratificerte Kellogg-pakten. Vi kan saktens tale åpent om hverandre, om de ord og tendenser som ved inkonsekvensens bidrar til misbruk av selve de dirigerende ideer, over folkenes liv — ideer som man på papiret har git sin sanksjon.

Modne tenkende mennesker i alle lande begynner kanskje for alvor og ane hvad indhold det nu gjelder å gifædrelandskjærlighet, sterkere, bevisstere enn nogensinde før, men også sannfærdigere netop for det internasjonale samarbeides skyld. Men de vet også at vi mer enn noen- sinde for må tale åpent om situasjonen, militarisme er militarisme enten det gjelder det britiske rike, U. S. A. eller Sverige, Danmark eller Norge. Og militarismen i alle dens former og utslag skal bekjæmpes. I tillid folkeviljens verdighet er det vor plikt å søke kunnskap om hverandres arbeid utover landegrensene og — søke samarbeide.

Moderskap ..

(Forts. fr. sid. 3.)

Varje tidning från Folkets Dagblad till Svenska Dagbladet innehåller stora annonser, vari dessa föremål salubjudas. Från vartenda utställningsfönster i de otaliga hälsovårdsaffärerna salubjudas varorna och vem har ej sett den där ljusreklam där i eldskrift ordet »Gummi» lockar och bjuder.

Allt detta sker trots lagen. Kan det vara ägnat att höja respekten för lag överhuvud taget, när dylikt uppenbart skoj med lagen är möjligt? Och tolereras. Lär folk hur de skola kunna förebygga följderna av könsungädda så skulle helt säkert antalet fosterfördrivningar högst avsevärt minskas. — — —

Jag vill till sist referera ett fall ur min erfarenhet. En kvinna stod åtalad för fosterfördrivning. Hon hade behandlat en havande kvinna som dog. Utredningen gav vid handen att fosterfördrivning skett såsom numera oftast är fallet med en s. k. sond, som inköpts i hälsovårdsaffär. En läkare som hördes som vittne i målet, redogjorde för det antagliga

gå förloppet vid infektionen. På min fråga uppgav han beträffande sönerna, att den legitima läkekonsten i ytterst ringa omfattning hade bruk för dessa och att enskild person i minimal utsträckning hade anledning bruka dem, men att erfarenheten visat, att de i synnerlig stor utsträckning brukades i fosterfördrivande syfte med förödande resultat.

Jag skrev vid den tiden en artikel i en Stockholmstidning, där jag gick i härad mot att dessa brotts- och mordverktyg, finge säljas offentligt i en tid, när ofarliga gifter äro under recepttvång och när jag icke får köpa ett salongs- eller jaktgevär utan särskild licens.

Men dessa mordvapen få säljas okontrollerat!

Ja, det har gått så långt, som jag konstaterat vid en rundvandring tillsammans med en läkare till ett antal hälsovårdsaffärers skyltfönster, att dessa sonder, likt blomstjälkar samlade i vaser, dekorera fönstren samman med de s. k. livmodersprutorna, som — jag citerar en annons ur Svenska Dagbladet, som föll mig i handen — säljas med spetsar i 3 olika storlekar, vassa spetsar etc.

Det kom en kvinna upp till en kvinnlig läkare och hade med sig

Professor
Gust. Komppa

uttalar sig om

Vita Tvättbjörn.

Undertecknad som i allmänna handeln i Helsingfors inköpt ett paket »Vita Tvättbjörn» benämnt tvättmedel har vid undersökning av detsamma funnit, att det till sin kemiska sammansättning är likadant som de prover av samma medel, som jag undersökt för 2 och 4 år sedan. Och innehöll det nu icke heller alkalier, vattenglas, klor eller andra frätande eller annars för tvätten skadliga ämnen. Utan består det till sin verksammaste beståndsdel av oleintvål.

På grund av det ovan sagda bör »Vita Tvättbjörn» anses som ett förstklassigt tvättmedel.

Helsingfors den 6 oktober 1929.

Kem. avdeln. förest. vid Tekn. Högskolan i Finland.

Detta uttalande av en framstående utländsk auktoritet bör ytterligare styrka det stora förtroende, som kommit Vita Tvättbjörn till del.

VITA
TVÄTT-
BJÖRN

Extra stora paket 50 och 75 öre.

1010

en sond och bad om anvisning, hur den skulle användas.

Läkaren meddelade, att någon sådan anvisning kunde hon inte lämna: att det vore vådligt för liv och hälsa att bruka den och dessutom, att det var belagt med höga straff att fosterfördriva.

Man förstår patientens förvånade fråga: Men hur kan de då få sälja dem?

Jag fick också upplysning om att det per år i Sverige då såldes jag tror det var — 100,000 sonder.

Jag har hört mig för och erfarit, att sjukhusens och läkarnas behov av sonder för legitima ändamål belöper sig till några hundra per år. Man kan alltså sluta sig till att cirka 100,000 sonder levereras per år i brottets tjänst, till folkhälsans fördärv.

Männe det icke snart kan vara på tiden att stoppa denna erbarmliga trafik. Men den pockar också på en ändring i lagen om fosterfördrivning och ett bort med preventivlagen.